

[Finansministeren.]

Som bekendt er de seneste større ændringer af toldtariffen gennemført i 1967, hvor man foretog de toldnedsættelser, der var aftalt under Kennedy-runden, og som gennemføres successivt med sidste nedsættelse den 1. januar 1972.

I forslaget er toldtariffen medtaget med anførelse af de toldsats, som ifølge Kennedy-runden skal gælde i Danmark efter tidspunktet for lovens forventede ikrafttræden den 1. april 1971. Toldtariffen indeholder derfor to kolonner med toldsats. Toldsatserne i den ene kolonne skal gælde i tiden fra 1. april til 31. december 1971, og toldsatserne i den anden kolonne skal gælde fra 1. januar 1972. Forslaget giver altså udtryk for de internationale forpligtelser, Danmark har i dag med hensyn til sine toldsats. Hvis Danmark den 1. januar 1972 eller senere indtræder i en toldunion, kommer der dog fra det pågældende tidspunkt til at gælde andre toldsats, end der er anført i forslaget. Herom må der så til sin tid fremsættes forslag i folketinget.

Forslaget til toldtarif indeholder i øvrigt visse ændringer i forhold til den bestående toldtarif. Der er for det første tale om nogle redaktionelle ændringer som konsekvens af forslaget til nye toldforvaltningsbestemmelser, for det andet om nogle toldtekniske ændringer, der heller ikke medfører ændringer af toldforholdene, og for det tredje om nogle toldnedsættelser, der er ønsket af erhvervslivet, hovedsagelig i form af nye toldfritagelsesbestemmelser. Disse toldnedsættelser vil dog nok kun få en begrænset levetid, idet den foreslåede toldfrihed må forudses ophævet eller afviklet efter Danmarks indtræden i en toldunion.

Jeg skal i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, hvor de enkelte toldnedsættelser er nærmere omtalt.

Lovforslaget forventes ikke færdigbehandlet i denne folketingssamling, og det er i øvrigt foreslået, at den nye toldlov først skal træde i kraft den 1. april 1971. Lovforslaget vil derfor blive genfremsat i næste folketingssamling. Toldloven er imidlertid i sig selv en ret omfattende lov, og der foreslås her meget omfattende ændringer i de gældende bestemmelser. Jeg har derfor fundet det hensigtsmæssigt at fremsætte forslaget til en ny toldlov allerede nu, således at

folketinget får god tid til behandlingen af det.

Foruden de ændringer i merværdiafgiftsloven, jeg allerede har omtalt, vil gennemførelsen af det foreliggende lovforslag gøre det nødvendigt at foretage forskellige ændringer i forbrugsafgiftslovene. Forslag til disse ændringer, som helt overvejende vil være af redaktionel karakter, er det hensigten at fremsætte på et senere tidspunkt.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af den kirkelige lovgivning som følge af ændringerne i landets kommunale inddeling.

(Lovforslaget (nr. 158) findes i tillæg A. sp. 3089; fremsættelsen i tidenden sp. 4228).

Lovforslaget sattes til forhandling:

Bodil Koch: Det lovforslag, vi har til behandling i dag, er dels en konsekvens af kommunalreformen, dels et led i de almindelige bestræbelser for at decentralisere statsadministrationen, og disse bestræbelser må jo uundgåeligt smitte af på den kirkelige lovgivning.

Kirkeministeren nævner i sin fremsættelse, at det længe har stået klart, at den ved lov af 18. juni 1969 indførte bestemmelse om fællesligning af de kirkelige udgifter under den nye kommunalordning nødvendiggør en ændring af bestemmelserne om budgettering af disse udgifter. Mit parti er enig med ministeren i dette lovforslags hovedtendens. Men for mit eget vedkommende beklager jeg, at vi ikke allerede ved folketingsåbningen fik loven om kirkeres bestyrelse forelagt til revision, netop fordi det jo stod klart, at noget måtte gøres; så kunne vi senere have arbejdet med konsekvensforslagene. Det samlede forslag, vi nu alt for sent får forelagt, virker efter min mening urimelig tungt og vanskeligt at arbejde med, og det er jo næsten barokt, at ministeren i sin fremsættelse siger, at det havde været nærliggende, om ikrafttrædelsesdatoen var blevet fastsat til 1. april 1970 — jeg behøver vel ikke at gøre opmærksom på, at det er

[Bodil Koch.]

den 3. i dag, hvor vi har forslaget til første behandling. Man må spørge sig selv, hvorfor ministeren er så sent på færde.

Men som sagt: mit parti er enigt i, at menighedsrådene under den nye storkommuneordning ikke kan bevare ligningsmyndigheden, og at denne myndighed tillægges provstiuvalgene. Vi er tilfredse med, at denne centralisering samtidig indebærer en decentralisering, idet den endelige stadfæstelse af budgetter jo hidtil har ligget hos overtilsynet. En del andre beføjelser flyttes fra overtilsyn til provstiuvalg, og dette giver igen plads for en yderligere decentralisering fra ministerium til overtilsyn, stiftsøvrighed, ved behandling af forskellige mindre sager. Og alt dette er udmærket.

Men én ting kræver en grundig overvejelse og nødvendig ændring: ministeren — og også vi andre, når vi godtager forslaget — fratager de direkte folkevalgte menighedsråd en betydelig del af deres myndighed og henlægger denne til provstiuvalgene uden at bekymre sig om disse udvalgs demokratiske sammensætning. Der har jo nylig været valg til provstiuvalg for de næste 4 år, og man kan næsten sige, at vælgerne, dvs. menighedsrådsmedlemmerne, har været ført bag lyset, fordi de ikke har kunnet være klar over, at de valgte et organ, der snart skulle overtage en væsentlig del af deres kompetence. Der findes jo ingen regler for opstilling af kandidater til provstiuvalg. Provsten har ingen pligt til at holde orienteringsmøder osv. osv. Jeg kan ikke gå i enkeltheder om denne ordning, som der er redegjort udmærket for i departementschef Roesens Kirkeret fra 1966, side 24. Men vi må have helt nye demokratiske valgeregler for valg til provstiuvalg, således at alle dets medlemmer bliver direkte folkevalgt. Er ministeren enig heri?

Desværre synes jeg ikke, at lovforslaget går nær så langt, som det på forskellige punkter er foreslået i de to udmærkede betænkninger, som udkom i 1964 om den kirkelige administrative ordning.

Lovforslaget her forudsætter, at provstiuvalgene gennem budgetsamrådet arbejder nært sammen med menighedsrådene. Man må sandelig håbe, at budgetsamrådet frivilligt kan blive enigt, for af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at uanset enig-

hed eller ej, og uanset at drøftelsernes resultat ikke kan indankes for anden myndighed, danner drøftelserne grundlag for provstiuvalgernes approbation af budgetterne. Jeg mener altså, og jeg gentager det, at det derfor er nødvendigt med demokratisk valgte provstiuvalg.

Jeg vil gerne fremføre min betænkelighed ved den myndighed, der tillægges kirkeministeren ifølge lovforslagets § 2, pkt. 12. Enkelte store kommuner kommer til at omfatte flere provstier, og der må da være en samordning mellem provstiuvalgene. Men som der står i bemærkningerne, får ministeren her en meget udstrakt bemyndigelse, hvis dette samarbejde mellem provstiuvalgene viser sig at virke utilfredsstillende. Jeg vil gerne spørge: hvem bestemmer i øvrigt, hvad der er utilfredsstillende? Men ministeren kan da i givet fald bestemme, at der i kommunen kun vælges ét provstiuvalg eller ét budgetudvalg. Han kan selv udpege formanden og suverænt fastsætte regler for udvalgets sammensætning, dets valg og virksomhed. Her er der et punkt, som vi nøje må overveje i folketingsudvalget.

Det er et spørgsmål, om der ikke allerede nu burde have været foretaget regulering af provsti- og stiftsgrænser. Der opstår jo mange forskelligartede forhold: kommuner, der deles af provstigrænser, og muligvis også kommuner, der deles af stiftsgrænser. Jeg tror, det ville have sparet mange problemer, hvis alt dette havde været undersøgt på forhånd. Men jeg er glad for ministerens erklæring om, at der ved disse lovrevisioner ikke er foregrebet en stillingtagen til struktursturkommissionens arbejde. Der er jo også enighed med kommissionen både om decentraliseringen, om den nødvendige centralisering omkring provstiuvalgene og om ophævelsen af særordningerne for København og Frederiksberg, og på dette punkt er mit parti enigt med ministeren.

Som allerede nævnt synes jeg, at det i første omgang er svært at overse alle de ændringer i de 5 love, der behandles i ét lovforslag, men jeg vil gerne her ved første behandling bemærke, at jeg ville finde det ønskeligt, om vi under udvalgsbehandlingen også kunne kigge på kirker og kirkegårdsbetjeningens lønforhold og lønvilkår.

Endelig vil jeg bede om ministerens tilslutning til, at vi nu ved revisionen af loven

[Bodil Koch.]

om kirkers brug får lovfæstet, at menighedsrådene har ret til at udlåne kirkerne til benyttelse ved andre trossamfunds gudstjenester. Der er jo flere steder stærkt behov for en sådan ordning, den er aldeles rimelig, og den trænger sig på på grund af det stadig stigende antal af katolske turister. Ministeren er selvfølgelig selv klar over, at der foreligger indtrængende henvendelser fra forskellige menighedsråd.

Jeg kan tilsige mit partis vilje til samarbejde om dette lovforslag.

Burgdorf: Fra gammel tid, i hvert fald i flere århundreder, har sogne og kommuner været en faktisk identisk enhed, i hvert fald i landdistrikterne. Det gælder ikke mere. Ved den nye kommunale inddeling er der vendt op og ned på hele dette system. I dag omfatter samtlige kommuner indtil mange kirkesogne. Herved er der opstået flere problemer, som denne lov skulle have mulighed for at afhjælpe. De væsentligste af disse problemer er budgetlægningen og ligningen af kirkeskatterne, som naturligvis må være ens for hele kommunen, og dernæst prioriteringen af restaurering, reparation o. lign. af kommunens kirker og præstegårde. Her må et koordinerende og samordnende organ til.

Kirkeministeren siger i sin skriftlige fremsættelse, at lovforslaget bevarer og understreger det lokale ansvar, altså hos menighedsrådene. Det kan jeg nu ikke se er sket i væsentlig grad. Jeg ville ønske, at menighedsrådene fik endnu mere ansvar, mere bemyndigelse og derved mere frihed som de folkevalgte organer, de dog er. Men nu bliver de koordinerende og samordnende organer provstiudvalgene, der får langt større bemyndigelse og flere arbejdsområder end hidtil, og det må under de givne forhold være rigtigt. Provstiudvalgene er jo også folkevalgte organer på lokalt plan. Men man kunne fristes til at spørge — ligesom det blev spurgt, om det fortsat kan være rigtigt, at præsten skal være født medlem af menighedsrådet, endsiges dets formand — om det

kan være rigtigt, at provsten fortsat skal være født formand for provstiudvalget.

Her rejser der sig også et andet spørgsmål: hvordan med valgene til disse provstiudvalg? Efter den foreslåede § 27 skal de læge medlemmer af provstiudvalgene vælges af provstiets menighedsråd efter regler, der fastsættes af kirkeministeren. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at vide, hvilke regler ministeren her har tænkt på. Mig forekommer det, at de regler, efter hvilke provstiudvalgene i dag vælges, er helt oldnordiske og også udemokratiske, så de må og skal efter min opfattelse ændres. Men det kan vi måske snakke os frem til ved udvalgsarbejdet.

Endelig tilsigter lovforslaget en normalisering af den kirkelige administration i København og på Frederiksberg, og det må være rigtigt. Tiden må nu være inde til, at vi får de samme kirkelige ordninger over hele landet.

Efter min opfattelse er det i det store og hele et udmærket lovforslag, som søger at rette en stor del af de skævheder og skavanker, den nuværende lovgivning på dette område er behæftet med, og derfor kan jeg på mit partis vegne love en velvillig og saglig behandling af dette lovforslag.

Evan Jensen: Efter at kommunalreformen nu er begyndt at virke, er det jo gået sådan, at alle kommuner omfatter flere sogne, ja, nogle kommuner omfatter endda mange sogne, og derfor er det påkrævet med ændringer i de kirkelige love, ikke mindst vedrørende bestemmelserne om budgettering af de kirkelige udgifter, som dækkes igennem den lokale ligning. Ifølge loven om folkekirkens lønningsvæsen sker ligningen under ét for kommunen uanset antallet af sogne. Det er derfor rigtigt, at der nu skal ske en samordning af budgetlægningen, således at der bliver mulighed for en prioritering af de ting, som menighedsrådene kan sætte i værk. Vi har jo kommuner, landkommuner f. eks., hvor der er både ti og flere sogne, og det kan jo ikke nytte noget,

[Evan Jensen.]

at menighedsrådene i alle disse sogne på én gang vil gå i gang med store opgaver for hver sin kirke. Det er nødvendigt, at der finder en koordinering sted. Det, der nu foreslås, er, at provstiudvalgene skal stadfæste overslag og godkende ligningsbeløb til dækning af de kirkelige kassers underskud. Beføjelserne på dette område har hidtil ligget hos ministeriet og stiftsøvrigheden; her er altså tale om en decentralisering, som jeg kan hilse med tilfredshed. Ligeledes hilser jeg med tilfredshed, at revisionen også lægges ud til provstiudvalgene.

Der foreslås endvidere, at der skal holdes et årligt budgetsamråd mellem provstiudvalget og menighedsrådene. For øjeblikket er det sådan, at menighedsrådet affatter et årligt overslag, som skal fremsendes inden den 1. september. Forslaget, vi her behandler, går ud på, at menighedsrådet skal udarbejde et foreløbigt og et endeligt overslag for præstelønningskassen, som indsendes til provstiudvalget inden henholdsvis den 1. august og den 1. september. Når provstiudvalget har modtaget det foreløbige overslag, står der, at så kan man indkalde en eller to repræsentanter for hvert menighedsråd i området til budgetsamråd, og her er det så, at man skal behandle bevillingsforslagene, og her er det, at man skal foretage den prioritering, som jeg var inde på for et øjeblik siden. Dette forslag betyder vel blandt andet også, at menighedsrådene skal afholde to åbne budgetmøder: det første, hvor det foreløbige overslag behandles, og et andet åbent budgetmøde, hvor man tager endelig stilling til overslaget. Det må jeg gå ud fra også er en konsekvens af forslaget her.

Endvidere har jeg bemærket, at kirkebetjeningskassen nu foreslås ophævet, og at dens indtægter og udgifter indgår i kirkekassens overslag. Også det hilser jeg med tilfredshed.

En række beføjelser, som hidtil har ligget hos kirkeministeriet, beføjelser vedrørende rutineprægede sager angående kirker, præstegårde, kirkegårde, kirkers og præstegårdes jorder m. v., skal efter forslaget henlægges til stiftsøvrigheden. Ved at man henlægger sager vedrørende de kirkelige kassers overslag og regnskaber til provstiudvalgene, lettes stiftsøvrighedens arbejdsbyrde. Til gengæld lægges så afgørelser fra kirkemini-

steriet ud til stiftsøvrigheden. Det er en decentraliseringstendens, som jeg kan hilse med tilfredshed.

Der står endvidere i bemærkningerne, at det menes ikke, at stiftsøvrighederne som følge af, at de får en større arbejdsbyrde efter forslaget her, får brug for yderligere personale, i hvert fald kun i begrænset omfang, hvis det skulle blive tilfældet. Også det har jeg noteret mig.

Der består en række særordninger for Københavns og Frederiksbergs vedkommende med hensyn til administrationen af de kirkelige love, og nu foreslås disse særordninger ophævet. Ministeren gør i sin forelæggelse opmærksom på, at København og Frederiksberg ikke er glade ved det, som foreslås. Det er jo en ting, vi må se på i udvalget, men rent umiddelbart er jeg af den opfattelse, at dette, at man foreslår sådanne særordninger ophævet og fører også dette geografiske område ind under de almindelige lovbestemmelser, som vi har, er et fremskridt, og derfor vil jeg i hvert fald i udvalget gerne være med til at se på, om ikke vi kan opretholde de forslag, som ministeren nu er kommet med. Ministeren siger, at disse særordninger for København og Frederiksberg kun har en historisk begrundelse, og hvis det er tilfældet — og det har jeg ingen som helst grund til at betvivle — så er det urimeligt, at vi har disse særordninger, og vi må derfor have dem væk, som det er foreslået.

Må jeg gøre en enkelt bemærkning mere om en enkelt side af forslaget, den såkaldte 20 pct.s regel. Her synes jeg også, der er tale om et ikke uvæsentligt fremskridt. Hidtil har menighedsrådene jo ikke kunnet påligne et større beløb, end hvad gennemsnittet af ligningsbeløbet med visse fradrag har udgjort i de 4 forud for menighedsrådets funktionstid nærmest liggende år med et tillæg af 20 pct., uden kommunalbestyrelsens samtykke. Efter forslaget er det således, at ligningsbeløb til kirkekasserne i en kommune ikke uden kommunalbestyrelsens samtykke må være mere end de 20 pct. højere end gennemsnittet af de sidste 4 års ligningsbeløb til kirkekasserne. Det synes jeg er et fremskridt, fordi det giver menighedsrådene en mulighed for at følge lidt med i den konjunkturudvikling, som vi er inde i.

Med hensyn til provstiudvalgene vil jeg

[Evan Jensen.]

gerne sige, at jeg hilser med tilfredshed, at man kan udvide antallet af læge medlemmer fra 2 til 4. Jeg mener også, at det er nødvendigt, at vi i udvalget meget nøje overvejer formen for valget af provstiudvalgsmedlemmerne. Jeg ser hen til, at vi i udvalget kan finde frem til visse retningslinjer, der kan være mere tilfredsstillende end dem, der vælges efter i øjeblikket.

Endvidere er der en række detaljer i forslaget, tekniske ting og forskellige tidsfrister, som der kan være god grund til at analysere nærmere i udvalget. Men i det store og hele er der tale om fremskridt med hensyn til mulighederne for at koordinere udgifterne inden for kommunernes område, inden for provstiernes område. Der er tale om en decentralisering, hvilket vi fra mit partis side hilser med tilfredshed.

Spørgsmålet om provstiernes øgede arbejdsbyrde bringer én ind på tanken, om man ikke inden for hver kommune burde overveje at have et udvalg, bestående f. eks. af menighedsrådenes formænd eller af to repræsentanter fra hvert af menighedsrådene, som inden for den enkelte kommune kunne foretage en vis koordinering, forinden man sender overslagene til provstiudvalgene. Men også det er en ting, som vi vel kan overveje i udvalget.

Jeg vil gerne på venstres vegne anbefale forslaget til en velvillig behandling i udvalget.

Samuelson: Det radikale venstre er tilfreds med, at man begynder at sanere den kirkelige lovgivning, efter at kommunesammenlægningerne har fundet sted. Der er i de mange småændringer, der sker med dette lovforslag, gode skridt i den rigtige retning. Det er ikke de store og opsigtsvækkende ændringer, men ændringer, der kan være en fordel i det daglige arbejde.

Én af intentionerne er at forenkle den kirkelige administration, og vi finder, at det er godt, at man vil styrke provstiudvalgene, således at de overtager godkendelseskompetencen med hensyn til samtlige lokale kirkelige budgetter. Udvidelsen af provstiudvalgene, således at de kan komme til at bestå af provsten samt fra 2 til 4 læge, er kun rimelig, men selv om udvalget vil kunne foretage den fornødne prioritering og sam-

ordning af de kirkelige opgaver i den enkelte kommune, er vi stadig langt fra en virkelig rationel løsning. Jeg kan ikke forstå, at det ikke skulle være muligt i løbet af et par år at ændre provsti- og stiftsgrænser ud fra det kommunale Danmarkskort, vi lige har fået. Man tager selvfølgelig altid udgangspunkt dér, hvor man selv hører hjemme, og jeg bor i en kommune, der ligger i to stifter, og hvor der er 12 menighedsråd og 3 provstier; den kirkelige administration må her komme til at virke særdeles sendrægtig.

Jeg ved godt, at mange siger, at kirkelige ændringer skal foretages med lempe. Det er også rigtigt, når det drejer sig om teologiske ændringer og ændringer, der har med begrebet folkekirke at gøre. Men mon der er ret mange, der hårdt engagerer sig i, om de bor i det ene eller i det andet provsti? Kunne kirkeministeren ikke tænke sig at få nogle folk til at komme med et konkret udspil til ændring af provsti- og stiftsgrænser? Brug vores kommunale Danmarkskort som udgangspunkt for en debat om en virkelig tilbundsående revision.

Må jeg i den forbindelse sige, at når nu man øger antallet af medlemmer i provstiudvalgene, så vil jeg gerne se positivt på, at man lod mere end 4 medlemmer medvirke, da det nu er et betydelig større arbejde, disse udvalg skal have. Og så kan jeg da for øvrigt ganske tilslutte mig hr. Burgdorfs spørgsmål: hvorfor skal provsten egentlig være født formand for dette udvalg? Provstiudvalgene vælges på en særdeles uhensigtsmæssig måde nu, hvor mange gange over hundrede nye menighedsrådsmedlemmer møder op for at udpege to kandidater og senere kan nøjes med at stemme på én; det bliver vist temmelig tilfældigt, hvem der får sæde i provstiudvalget. Man kan risikere, at selv store kommuner ikke får en repræsentant i provstiudvalget. Derfor tror jeg, det ville være en fordel, hvis det blev yderligere udvidet.

Hele den decentraliseringstendens, som lovforslaget er udtryk for, er glædelig. Jo flere siger vi kan få bort fra kirkeministeriet og ud på det mere lokale plan, des bedre. Kunne vi på lang sigt opnå at få den nuværende struktur med menighedsråd, provstiudvalg, stiftsøvrighed og ministerium ændret således, at det folkevalgte element blev

[Samuelson.]

styrket og administrationen forenklet ved at lade firdelingen afløse af en tredeling, så ville meget være nået. Dette lovforslag er et skridt på vejen, omend ikke noget stort, men det er altid vanskeligt at gøre noget besværligt let.

Når man gennemlæser dette lovforslag, der drejer sig om de uendelig udviklede forhold i folkekirken, som også fru Bodil Koch har været inde på, er man lige ved at kunne få den kætterske tanke, som Jacob Appel fik kort før 1920, at den almindelige kirkelige administration burde integreres under den almindelige kommunale forvaltning, således at man nedsatte et udvalg under sogneråd eller byråd til at tage sig af disse sager. Men det var jo også en tanke, han fremsatte, før han blev kirkeminister. Nu har vi fået bygget lag på lag af en vanskelig og uoverskuelig lovgivning. Måtte dette forslag være medvirkende til en begyndende forenkling. Det vil vi kun være tilfredse med.

Morten Lange: I det særlige folketingsprog, som vi desværre næsten alle sammen har vænnet os til at tale, er det blevet skik at påstå, at man hilser med tilfredshed et eller andet, og så vidt jeg kan bedømme det foreliggende lovforslag, så kan jeg også i hovedsagen hilse det med tilfredshed, for så vidt som det betyder en vis forbedring i kraft af sine decentraliseringstendenser og andre træk. Men min hilsen og min tilfredshed er nu altså så beskeden, at den kan have på et lille sted. For medens kommuner og andre institutioner i Danmark virkelig går ind i en rationel omlægning — og formodentlig ikke engang er gået langt nok — så har jeg fornemmelsen af, at man stadig væk opretholder en kirkelovgivning, som har den gode gamle juleklædte landsbykirke som kerne. Det er naturligvis et synspunkt, at man kan basere den kirkelige lovgivning på et sådant træk og så se at få rigget nogle retningslinjer til, som gør, at den dog trods alt ikke falder helt uden for landets øvrige administrative inddeling. Men jeg skal da meget gerne slå fast, at jeg meget gerne så en helt anderledes effektiv omlægning af vor kirkelige lovgivning, en omlægning, som så sandelig også ville betyde en simplificering af denne næsten uigen-

trængelige lovjungle. Man skulle tro, at det var, jeg havde nær sagt den helligånd, man skulle beskytte særlig effektivt ved så udviklede love. Jeg tror ikke, man har haft den slags hensigter. Jeg tror simpelt hen, det er, fordi man, hver gang man skal ændre på noget af dette det mest traditionelle i dansk lovgivning, støder på vanskeligheder.

Jeg skal ikke gå i detaljer med alle disse mange forslag, som vel nok i hovedsagen har en rimelig tendens. Jeg skal blot nævne en enkelt ting, som jeg synes man dog måske kunne se på under en anden synsvinkel. Jeg har forstået, at loven fastsætter, at en kirke skal være brandforsikret i et anerkendt brandforsikringsselskab. Staten har jo et anderledes fornuftigt syn, så vidt jeg ved, på den slags foranstaltninger og betaler ikke forsikringspræmier til diverse selskaber. Jeg synes, det måtte være en naturlig ting, at de danske kirker slog sig sammen i en fælles brandsikring. Der kan selvfølgelig blive lidt problemer, hvis vi har storbrande som den i Roskilde Domkirke, men i al almindelighed synes jeg, det er tosset, at kirkerne skal have en anden form for forsikringsordning end den, der gælder for offentlig ejendom i al almindelighed.

Jeg skal som sagt ikke gå i detaljer med alle disse utallige enkeltheder. Nogle af dem kan måske vække mit partis interesse under udvalgsbehandlingen; i hovedsagen skal jeg blot give tilsagn om, da denne ordning dog i nogen grad ligger på linje med kommunalreformen, at mit parti i hvert fald ikke ser på den med alt for stor sorg.

Kirkeministeren (Arne Fog Pedersen):

Jeg er i den ret heldige situation, at jeg kan takke ordførerne for en gennemgående positiv indstilling til ændringen af disse fem love. Det er heller ikke et lovforslag, der indeholder principper, endsige nogen teologi eller nogen ændret kirkeopfattelse. Det er jo ofte de ret små ting, der kan volde en stor kirkelig debat og vække meget røre; her er det for så vidt store ting, men ikke af princip karakter.

Ændringen af disse fem love, som her er foreslået, er i hovedsagen en følge af et stort og fortjenstfuldt arbejde, der er udført i en administrationskommission, som ministeriet har nedsat, og så har naturligvis kommunalreformen og alle ændringerne, som hermed

[Kirkeministeren.]

følger, aktualiseret det hele og nødvendig-gjort det lovgivningsarbejde, som nu ligger på bordet.

Vi er jo kommet i den situation, at så at sige alle kommuner består af flere kirkesogne, og enkelte meget store kommuner — det drejer sig dog vistnok kun om Århus og Odense og Ålborg — består sågar af flere provstier. Alt det nødvendiggør, som også ordførerne har været inde på, en vis form for samordning og koordinering.

Jeg har et par bemærkninger til de enkelte ordførere.

Fru Bodil Koch ironiserede noget over datoen. Det havde været rimeligere at sætte dette i værk den 1. april, samme dag som kommunalreformen trådte i kraft, hvorfor er ministeren så sent på færde, blev der spurgt. Det er helt bevidst. Vi har været i den situation i kirkeministeriet, at vi stadig har kunnet hente nye kort i indenrigsministeriet, som var ajourført, og hvor man kunne se, hvor langt man nu var nået med kommunalreformen, hvor vidt man nu var med sognesammenlægningerne osv. Vi var bevidst indstillet på at skynde os langsomt for ikke at komme i den situation, at nu ændrede vi det hele, og så viste det sig, når vi var færdige, at det slet ikke faldt sammen med den nye kommunale inddeling, så vi måtte lave det hele om igen. Vi har altså kort og godt ønsket at se kommunalreformen falde i lave og falde i ro, før vi for alvor gik i aktion. Derfor er ministeren altså så sent på færde. Det er fuldt bevidst og tilsigtet, og jeg tror heller ikke, der sker nogen ulykke derved.

Det andet, fru Bodil Koch nævnedes, forstår jeg ikke rigtig — det er også nævnet af andre ordførere — at de folkevalgte menighedsråd bliver frataget deres myndighed. Det er dog kun i en bestemt henseende. Det er nødvendigt, som også hr. Evan Jensen nævnedes. Hvis man kommer i den situation, at der i en storkommune med en 8-10.000 indbyggere er 13 gamle kirkesogne, så hjælper det jo ikke, at alle 13 menighedsråd ønsker i samme år at styrte sig ud i en hovedrestaurering af deres gamle middelalderkirke; hvert af disse restaureringsarbejder koster måske 1/2 mill. kr., det kan ikke gå. Man er simpelt hen nødt til at have et eller andet koordinerende organ, som kan

prioritere opgavernes løsning i en fornuftig rækkefølge, og i så henseende har vi altså ment, at provstiuvalgene kunne være egnede. I den forstand er det selvfølgelig rigtigt, at de folkevalgte menighedsråd må beskrive sig en vis bestemmelse og en vis myndighed, men det må jo alle gøre, som på ny og uvant måde går ind i et større fællesskab. Selv under de nuværende forhold er det heller ikke muligt, at så mange kan komme til på én gang.

Valgene af provstiuvalget har været nævnet af flere, man vil ændre valgmetoden og anfægte provstens fødte formandsplads. Ja, det kan man jo tage op i udvalget, hvis man vil rukke ved disse ting.

Fru Bodil Koch nævnedes for det fjerde de store kommuner, som har flere provstier, og hvor ministeren får en enestående myndighed. Jeg vil gerne hertil svare, at vi har forhandlet med disse kommuner og forespurgt — jeg tror, det var i Ålborg — om man fra ministeriets side på en eller anden måde skulle søge at løse de vanskeligheder, der kunne opkomme ved, at flere provstier nu forekommer inden for én storkommune. Men man henstillede til os ikke at foretage sig noget, idet det blev tilkendegivet, at det var fornuftige mennesker, der selv kunne finde ud af på lokal basis at ordne sig. Kan man ikke det, så kommer naturligvis det punkt, hvor ministerens bemyndigelse må komme ind i billedet, men jeg ser hen til, at det er fornuftige mennesker i alle disse tre store byer, som på fornuftig og lokal måde kan tale sammen om tingene. Hvis det ikke er tilfældet, bliver man nødt til at bestemme et eller andet, som kan koordinere opgavernes løsning, også i de store byer, hvor der bliver flere provstier inden for en storkommune.

Det sidste, der er nævnet af flere, bl. a. af fru Bodil Koch, har, så vidt jeg kan skønne, ikke noget med lovgivningsarbejdet at gøre, men vi bliver nok på et eller andet tidspunkt stillet over for, hvad man kan kalde et kirkeligt frynsarbejde. Det er af flere nævnet, hvordan grænserne nu krydser og skærer hinanden, provstigrænser og storkommunale grænser, stiftsgrænser og amtsgrænser, og det er jo rigtigt. Hvis man vil lægge et Danmarkskort og kunne lægge de forskellige kort oven på hinanden, så ville de administrative enheder langt fra være

[Kirkeministeren.]

sammenfaldende. Det er da rimeligt og rigtigt og nødvendigt, at der her forestår et stort arbejde, men jeg tror ikke, det bliver noget lovgivningsarbejde, det bliver vel et rent administrativt arbejde. Måske der skal fastlægges nogle retningslinjer ad lovgivningsmæssig vej, jeg kan ikke rigtig overse det, men det er helt rigtigt, at der utvivlsomt forestår et stort arbejde her.

Det sidste, fru Bodil Koch nævnede, drejede sig om loven om kirkers brug. Den ændring, fru Bodil Koch vil have indført her, har sådan set ikke noget med dette forslag at gøre, men derfor kan man jo godt, hvis man ønsker det, tage det op i udvalget. Jeg har tidligere tilkendegivet min sympati for det synspunkt, som jeg ved også fru Bodil Koch er talsmand for.

Jeg tror i og for sig, jeg i en vis forstand er i den situation, at jeg med besvarelsen til den første ordfører også har berørt en række af de ting, som de følgende ordførere har været inde på. Det er ikke, fordi jeg i særlig grad vil svare fru Bodil Koch, at besvarelsen af socialdemokratiets ordfører måske har taget mere tid, men det går naturligt sådan, at ordførerne berører de samme ting. Jeg har derfor bare nogle ganske få bemærkninger til sidst.

Hr. Burgdorf var også inde på spørgsmålet om koordineringen, det koordinerende arbejde og de samordnende organer, og kunne ønske menighedsrådene mere myndighed og indflydelse, idet han ikke ønskede de folkevalgte menighedsråds indflydelse krænket. Jeg har for så vidt svaret på det; det er slet ikke tanken, men det er nødvendigt med et koordinerende provstiudvalg. Også hr. Burgdorf var inde på spørgsmålet om provstens formandsstilling. Jeg har nævnet, at det kan drøftes i udvalget. Ligeledes valgmetoden til provstiudvalget.

Med hensyn til Københavns særlige stilling er det rigtigt, som hr. Burgdorf og også andre nævnede, at man har en særordning for København, som vi mente det var rimeligt at ændre. Det har mødt modstand, bl. a. har jeg fået en henvendelse fra Københavns overborgmester, hr. Urban Hansen. Jeg har derfor i fremsættelsestalen nævnet disse ting og har derved også forberedt det udvalg, der formentlig vil blive nedsat, på, at man sandsynligvis får henvendelser gående ud

på, at man ønsker den nuværende ordning i København bibeholdt. Det kan man jo se på.

20 pct.s reglen nævnes. De ændringer, der er foreslået her, nævnes som et fremskridt af hr. Evan Jensen. Det er da også tilsigtet. Koordineringen af arbejdet inden for kommunen blev nævnet. Så vidt jeg har forstået hr. Evan Jensen, kunne han ønske sig, at der også på kommunal basis blev nedsat et eller andet økonomisk koordinerende organ. Det er jo ikke forbudt i loven. Jeg kunne forestille mig, at der måske blev lidt overlapning mellem det og provstiudvalget, men hvis det skønnes rimeligt og naturligt, så kan man selvfølgelig gøre det. Men det er ikke forudset i lovforslaget, at det skal gøres.

Hr. Samuelson var inde på det, jeg har berørt i svaret til nogle af de tidligere ordførere, ændringen af provstigrænser og stiftsgrænser osv. Det er rigtigt, som ordføreren nævnede, at ændringerne sikkert ikke vil volde nogen vanskeligheder, for det er rigtigt, at her er man ikke følelsesmæssigt engageret på samme måde, som man er over for ændringen af sognegrænser. Jeg tror ikke, nogen har engageret sig følelsesmæssigt i, hvilket stift eller hvilket provsti de hører til. Jeg tror, det vil kunne gå ret gnidningsløst at ændre disse grænser, og det er altså et arbejde, der utvivlsomt forestår, et ret stort arbejde, hvor både provster og biskopper må bistå.

Til sidst nævnede hr. Morten Lange, at han med tilfredshed hilste dette arbejde. Jeg håber ikke, jeg har brugt for mange folketingsklicheer i min tale; det er selvfølgelig noget, man let kommer til, når man står på denne talerstol. Jeg synes dog, det er lidt klichéagtigt, når man bare karakteriserer den kirkelige lovgivning som en lovjungle. Den er uigennemskuelig, har flere sagt. Ja, det er den vel, det har også voldt mig en del besvær at sætte mig ind i en hel del af disse ting, men er det noget specielt for den kirkelige lovgivning, at man ofte står over for jungleagtige forekomster? Der blev ikke rigtig nævnet nogle eksempler på, hvor junglen i særlig grad befinder sig.

Hr. Morten Lange nævnede imidlertid én ting til sidst, som jeg synes fortjener en meget alvorlig overvejelse, nemlig kirkernes brandforsikringsproblemer. Jeg blev selv

[Kirkeministeren.]

opmærksom på det for et par år siden ved den store brand i Roskilde Domkirke, hvor et forsikringselskab udbetalte en meget stor erstatning. Staten har jo selvrisko. Det ville være værd at overveje, om ikke den danske folkekirke i det lange løb ville være tjent med at bruge samme fremgangsmåde som staten, undlade at brandforsikre alle kirkerne og så måske samle en eller anden risikopulje op. Måske ville det på lang sigt være en økonomisk god ting for folkekirken. Jeg ved ikke rigtig, om det hører under denne lovgivning, om det er noget, man vil tage op i udvalget, men ellers kan man jo tage denne, synes jeg, meget fornuftige idé op til overvejelse i en anden sammenhæng.

Bodil Koch: Jeg fik ikke svar på, hvem der bestemte, om provstiudvalgene arbejdede tilfredsstillende, men det skal jeg nu se stort på, det finder vi jo nok ud af. Grunden til, at jeg gerne vil have en kort bemærkning igen, er, at jeg faktisk blev lidt rystet og noget bekymret over, at ministeren med hensyn til en ændring af valgregler for provstiudvalg nærmest på en lidt nonchalant måde sagde, at det kunne vi jo se på i udvalget. Efter min mening er en demokratisk ordning på dette punkt afgørende vigtig for, at vi med god samvittighed kan gennemføre dette forslag, hvorved den bemyndigelse, som menighedsrådene altid har ment var for ringe, nu beskæres meget alvorligt. I virkeligheden står der jo i bemærkningerne, at her sidder samarbejdsudvalgene, budgetudvalgene og arbejder og prøver på at blive enige på en rimelig facon. Men hvis de ikke kan blive enige, så siger provstiudvalget: ja, snak I bare, det er os, der bestemmer. Det kan man ikke have, når provstiudvalget er valgt på den indtil nu gældende måde. Der må noget andet til, der må absolut gennemføres en helt anderledes og bedre og demokratisk valgregel for provstiudvalg. Jeg synes simpelt hen, at det er tappen, omkring hvilken dette forslag drejer.

Kirkeministeren (Arne Fog Pedersen): Det var bestemt ikke tilsigtet, hvis fru Bodil Koch har opfattet min udtalelse til dette punkt som nonchalant. Jeg er godt klar over, at provstiudvalgets kompetence bli-

ver betydeligt øget; og at provstiudvalget i vid udstrækning bliver den tap, hvorom det kommer til at dreje sig, og at man derfor vil være interesseret i, at provstiudvalget også dækker provstiets opfattelse på forskellig måde. Men provstiudvalget er jo valgt af menighedsrådene. Hvis man vil ændre valgmetoden, sagde jeg, så kan man jo tage det op i udvalget. Det samme gælder, hvis man vil rokke ved provstens stilling som født formand. Jeg tror nok, man skal betænke sig lidt, før man gør det, men det kan man jo drøfte, og det kan man jo overveje, hvis man vil det. Jeg kan ikke rigtig se, at provstiudvalget er så dårligt, som det siges.

Jeg vil også gerne gøre opmærksom på én ting mere: antallet af læge medlemmer i provstiudvalget kan nu udvides fra 2 til 4, og det giver også mulighed for, at man kan få en større repræsentation ind. Jeg ser aldeles ikke nonchalant på den sag, men vil da kun med taknemlighed se hen til, hvis der er fejl inden for dette organ, som man vil se på i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om økonomisk bistand til et finansieringsinstitut for dagspressen.

Valgt blev: *Langkilde, Juul-Madsen, Adam Møller, Knud Østergaard, Merete Bjørn Hanssen, Arne Christiansen, Johan Philipsen, Skovmand, Helge von Rosen, Samuelsen, Per Hækkerup, Camre, Falk Hansen, Thomas Have, Holst, Th. Mikkelsen og Gert Petersen.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lukkelov.

Valgt blev: *Erik Hansen* (Vejle amt), *Stær Johansen*, *Hans Kjær*, *Gerda Møller*, *Jens Peter Jensen* (Sorø amt), *Jens Frandsen*, *Eva Ree*, *Jørgen Andersen*, *Martin Pedersen*, *Helge von Rosen*, *Albertsen*, *Erling Dinesen*, *Jørgen Peder Hansen*, *Ove Hansen*, *Axel Ivan Pedersen*, *Tastesen* og *Gunhild Due*.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 7. april kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udskydelse af revisionen af lov for Færøerne om bekæmpelse af kønssygdomme.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om pensioner efter tidligere love om vederlag og pension m. v. for ministre.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om retens pleje. (Forhøjelse af grænsen for underretssager).

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af byggelov for købstæderne og landet. (Udvidelse af lovens område til at omfatte Frederiksberg og ændring af reglerne om gårdrydning m. v.).

5) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende følgende af den internationale arbejdskonference i Genève vedtagne konventioner: Konvention nr. 32 om beskyttelsesforanstaltninger mod ulykkestilfælde, for så vidt angår arbejdere, der er beskæftiget med lastning og losning af skibe (vedtaget 1932), Konvention nr. 119 om sikring af maskineri

(vedtaget 1963) og Konvention nr. 120 om hygiejne i handels- og kontorvirksomheder (vedtaget 1964).

6) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af den kirkelige lovgivning som følge af ændringerne i landets kommunale inddeling.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11.48.

76. møde.

Tirsdag den 7. april kl. 13.30.

Formanden: Efter kortere tids sygdom er medlem af folketinget Chr. Rasmussen den 3. april afgået ved døden i en alder af 71 år.

Chr. Rasmussen var født i Vinstrup i 1898 som søn af parcellist Anders Jørgen Rasmussen. Han gennemgik folkeskolen og dygtigjorde sig endvidere på aftenskole og forskellige kursus. Sin erhvervsmæssige uddannelse fik han ved landbruget, og han var beskæftiget ved landbrugsarbejde til 1923, men blev derefter murerarbejdsmand og teglværksarbejder. I 1934 vendte han tilbage til landbruget og blev statshusmand i Kirke Såby.

Hans forhold og omgangskreds i de unge år gjorde det naturligt, at han tilsluttede sig socialdemokratiet, da han som ung mand gik ind i politik. Han var formand for Dansk Arbejdsmands Forbunds afdeling i Torkilstrup fra 1925 til 1931 og for Såby Husmandsforening fra 1930 til 1938. I flere perioder var han formand for den lokale socialdemokratiske forening. I statens jordlovsud-